

D · N

19/1 1949

Variationer på tomhet

I den mån remissdebatten hittills berört utrikesfrågor har den, såsom alla väntat, varit av intresse främst som en uppvisning i konsten att tala utan att säga något. Reflexioner som även i privata samtal mellan föga intresserade och kunniga personer börjat verka trådslika framförs med belåten myndighet av landets politiska ledare. Några säger ingenting utan försök att maskera tomheten, andra säger ingenting med en viss energi och med respektabla försök att finna nya formuleringar för det banala. Till de sistnämnda hörde hrr Domö och Ohlin. Ur de båda talarnas yttranden kunde säkerligen en ivrig granskare läsa ut meningar av något annan innebörd än de av utrikesministern och hans eftersägare uttalade; en dylik granskning synes dock inte vara mödan värd. I det hela saknade debatten det som skall ge en debatt intresse och betydelse: öppenhet, skärpa och information.

Naturligtvis är det inte bristande förmåga som leder till detta resultat. De politiska ledarna är besatta av en uppfattning som tycks ha slagit igenom ungefär samtidigt med att kravet på öppen diplomati

restes efter det första världskriget, nämligen att enighet och tystnad är den svenska riksdagens främsta plikter i dessa ting. Partierna bildar livvakt kring utrikesledningen; tanken att upplysa opinionen och precisera problemen är dem främmande.

Att man i det föreliggande förhandlingsläget inte vill diskutera konkreta detaljer är förståeligt. Men från denna behärskning är steget långt till den nästan totala mörkläggning som är riksdagsdebattens signatur. Varför sträcka solidariteten med utrikesledningen så långt att inte ens de oerhörda misstagen under de senaste åren påtalas — misstag som i själva verket är obestridliga, oberoende av vilken syn på Sveriges politik som anlägges, och som erkänns av många även inom den regeringstrogna kretsen? Varför kan man inte ta upp själva principfrågan om svensk isolerad neutralitet, nordisk samverkan och samverkan väster ut till analys och meningsutbyte? Genom sina metoder på detta område har den svenska riksdagen helt förlorat sin ställning som forum för folket. Dess uppträdande verkar inåt och utåt rent av vilseledande — ty att man icke diskuterar på allvar beror i grunden inte på att man är enig, utan på att man låtsas vara enig och just därför inte kan tala ut.

För ett år sedan var svensk

neutralitet samlingsparollen, nu är det skandinavisk neutralitet. Denna andra position — i viss mån en reträttposition — är inte mer tilltalande än den första. Dess falskhet sticker i ögonen. Ty för nästan alla måste det stå klart att Sverige inte kan skydda Norge och Danmark, att dessa länder önskar och måste önska mera betryggande garantier från väster. Då man för att stötta den svenska isoleringslinjen söker förmå Norge och Danmark att gå samma väg är de vackra skandinaviska fraserna särskilt olustiga.

Hur verklighetsfrämmande den skandinaviska politiken utan samverkan väster ut ter sig från dansk synpunkt har just klarlagts i ett uttåg, utfärdat av ett antal danska patrioter, till stor del framstående motståndsmän. En skandinavisk samverkan kan inte rädda Danmark, säger man. Den nordiska solidariteten får inte betydelse att "Danmark och Norge, som har betalt dyra lärpengar och därför lärt något, skall vara förpliktade att glömma vad de har lärt för att stå eniga med Sverige, som skonades och som därför utrikespolitiskt inte förstår den värld i vilken det lever". Sådana formler som att "vi icke direkt skall sluta oss till en Atlantunion, men likväl försäkra oss om vapen och sympati, är... att sätta sig mellan två stolar. Tror någon att man kan inbilla Ryssland att vi är neutrala och västmakterna att vi är på deras sida". "Vad det gäller är icke att vinna ett krig, utan att hindra att kriget kommer."

Uppropet slutar med frågan om denna livssak för Danmarks

folk skall avgöras i tysthet, under parollen: "Tyst, tyst, det här är utrikespolitik och angår inte vanligt folk." Den frågan gäller lika väl för Sveriges del. Gårdagens debatt tyder på att den svenska riksdagen liksom den svenska regeringen, ansluter sig till tystnadens paroll.